

POSTANOWIENIE

Dnia 20 maja 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z odwołania H. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O.

o przyznanie emerytury,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 maja 2015 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

z dnia 23 stycznia 2014 r., sygn. akt III AUa 606/13,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Szczecinie na rzecz radcy prawnego T. B. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych, powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia 23 stycznia 2014 r. oddalił apelację ubezpieczonego H. M. od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 29 maja 2013 r., mocą którego oddalono jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. z 5 października 2012 r. odmawiającej ubezpieczonemu prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Powyższy wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną ubezpieczonego. Skargę oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego: 1/ § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) w związku z art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polski Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 44, poz. 220 w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 r.); 2/ art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.). Ponadto skargę kasacyjną oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa procesowego art. 258 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. oraz art. 381 k.p.c. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, a ponadto o przyznanie pełnomocnikowi skarżącego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

Jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano jej oczywistą zasadność, będącą konsekwencją naruszenia przez Sąd drugiej instancji art. 258 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. Uchybienie to doprowadziło do błędnego ustalenia stanu faktycznego, a następnie do nieprawidłowej subsumpcji § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w związku z art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, a także art. 258 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. przez nieprzeprowadzenie przez Sąd drugiej instancji dowodu z zeznań świadka Z. M. (zgłoszonego przez skarżącego w apelacji), który został zawnioskowany przez skarżącego na okoliczność wykonywania pracy w warunkach szczególnych w P. w G. w okresie od dnia 17 stycznia 1971 r. do 10 kwietnia 1975 r., w którym to okresie skarżący odbywał zasadniczą służbę wojskową, a której to czas powinien być wliczony do okresu pracy w warunkach szczególnych warunkującego uzyskanie prawa do emerytury.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Odnosnie do tej przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości

widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/ 07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy wypada stwierdzić, że skarżący nie wykazał istnienia wskazanej w skardze kasacyjnej przesłanki przedsądu.

Skarżący upatruje oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w naruszeniu przepisów postępowania (art. 258 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c.), które doprowadziło do błędnego ustalenia stanu faktycznego sprawy, a w konsekwencji – do nieprawidłowej subsumcji prawa materialnego w postaci § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w związku z art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. W ocenie autora skargi kasacyjnej, naruszenie to polegało zaś na nieuwzględnieniu przez Sąd drugiej instancji zgłoszonego w apelacji wniosku o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka na okoliczność wykonywania przez ubezpieczonego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach w okresie, w

którym skarżący odbywał też służbę wojskową. Stało się tak zaś mimo tego, że w świetle art. 473 § 1 k.p.c. w związku z art. 247 k.p.c., w postępowaniu odrębnym w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych dopuszczalny jest dowód z zeznań świadków ponad osnowę dokumentu.

Odnosząc się do tak sformułowanego zarzutu kwalifikowanej obrazy przepisów prawa procesowego i materialnego godzi się zauważyć, że dokonując ustaleń stanu faktycznego sprawy, a następnie odnosząc do niego subsumcję przepisów prawa materialnego normujących instytucję emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, Sądy orzekające nie poprzestały na dowodach z dokumentów, ale dokumentację tą skonfrontowały z zeznaniami świadków przesłuchanych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Uznano, iż istniejąca dokumentacja pracownicza co do zajmowanego przez ubezpieczonego stanowiska pracy była pełna i wyczerpująca, a zeznania wiarygodnego świadka potwierdzają fakt wykonywania przez skarżącego w spornym okresie również innych prac na budowie, poza kwalifikowanymi jako prace w szczególnych warunkach. Oddalenie zgłoszonego dopiero w apelacji wniosku o przeprowadzenie dowodu z zeznań kolejnego świadka nastąpiło zaś nie dlatego, że Sąd Apelacyjny uznał ten dowód za niedopuszczalny lub zbędny dla wyjaśnienia okoliczności sprawy, ale z uwagi na treść art. 381 k.p.c. Tymczasem skarżący nie łączy sugerowanej oczywistej zasadności skargi kasacyjnej z naruszeniem tego ostatniego przepisu. Trzeba zatem przypomnieć, że zgodnie z art. 381 k.p.c., strona, która powołuje w postępowaniu apelacyjnym nowe fakty lub dowody, powinna wykazać, a przynajmniej uprawdopodobnić, że nie mogła ich powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji lub że potrzeba powołania się na nie wynika później, natomiast obowiązkiem sądu drugiej instancji jest dokonanie wszechstronnej oceny wskazanych przez stronę okoliczności, które spowodowały opóźnienie w zgłoszeniu nowych faktów lub dowodów, z punktu widzenia przesłanek i celu omawianego przepisu, podjęcie decyzji o dopuszczeniu bądź pominięciu nowych faktów czy dowodów oraz uzasadnienie swojej decyzji w tym przedmiocie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2014 r., III UK 177/13, LEX nr 1493925). Wyjątki przewidziane w art. 381 k.p.c. zostały ustanowione nie po to, aby ograniczyć apelację i zawęzić ramy odwoławcze, lecz głównie w celu dyscyplinowania stron

przez skłanianie ich do przedstawiania całego znanego im materiału faktycznego i dowodowego już w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji; tym sposobem ustawodawca zapobiega także przewlekłości postępowania. Jeśli zatem sąd drugiej instancji korzysta z instytucji uregulowanej w tym przepisie, powinien jej zastosowanie odpowiednio uzasadnić. Takie uzasadnienie zostało też zamieszczone w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku, a skarżący nie zmierza do jego podważenia w ramach omawianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Reasumując: wobec niewykazania istnienia powołanej w skardze kasacyjnej przesłanki przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.